

**[Ministeren for Grønland.]**

tanke snarest at drøfte mulighederne for en sådan revision med udenrigsministeriet.

Det ærede medlem hr. A. L ynge nævnede, at det var ønskeligt, at ikke alene lands-høvdingen fik bemyndigelse til at udstede jagt- og fiskeritilladelserne, men at også de lokale myndigheder fik en sådan bemyndigelse. Hertil skal jeg bemærke, at dette også har været hensigten, idet det påtænkes at deponere et antal tilladelser hos kæmnerne, som de kan udlevere til ansøgere, der opfylder betingelserne herfor.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring i lov om udøvelse af erhverv i Grønland.

§ 1, ændringsforslaget og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

*Lovforslagets overgang til tredje behandling* vedtoges uden afstemning.

**Formanden:** Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om jagt og ferskvandsfiskeri i Grønland.

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og §§ 2—4 vedtoges uden afstemning.

*Lovforslagets overgang til tredje behandling* vedtoges uden afstemning.

**Formanden:** Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den følgende sag på dagsordenen var:

*Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende ændring af kommunehjælpsgrænsen, bestemmelserne om pristalsregulering m. v.).*

(Første behandling findes i tidenden sp. 2073, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 205.)

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet følgende ændringsforslag:

Af *Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Aksel Larsen:*

Til § 1.

1) I den foreslåede affattelse af lovens § 194, stk. 1, udgår de første 5 linjer, og i stedet indsættes:

„Retten til at få normalbidraget udbetalt med det fulde grundbeløb er for alle enligstillede bidragsberettigede, herunder også enker og enkemænd, betinget af, at den bidragsberettigedes årlige indtægt ikke overstiger grænserne for ubemidletthed i folkeforsikringslovens forstand (sygekassegrænserne).

For øvrige bidragsberettigede er retten til at få normalbidraget udbetalt med det fulde grundbeløb betinget af, at den bidragsberettigedes årlige indtægt, beregnet efter reglerne i stk. 3, ikke overstiger følgende beløb, jfr. dog § 333:“.

2) I den foreslåede affattelse af lovens § 297, stk. 1, udgår i 6. linje ordene „85 pct. af“.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

**Udvalgets ordfører (Kaj Andresen):** Udvalget har efter at have drøftet det foreliggende lovforslag og især problemerne omkring kommunehjælpsgrænsen stillet en række spørgsmål til socialministeren særlig vedrørende ændringen til § 297, og der har været samråd med socialministeren herom.

Af de besvarelser, udvalget har fået fra socialministeren, fremgår det, at 85 pct. som maksimalgrænse vil betyde, at der i perioden fra 1. april 1957 til 1. oktober 1957 ikke sker store ændringer i beløbets størrelse i forhold til de gældende satser. Et ægtepar vil få en beskeden forhøjelse på 15-20 kr. pr. måned og enlige en forhøjelse på 10-15 kr. pr. måned. Først fra oktober vil der ske en forhøjelse af de maksimale ydelser, der vil ligge en smule

[Kaj Andresen.]

over den forhøjelse, der sker i folkepensionsbeløbet. En grænse på 80 pct. vil medføre, at forhøjelsen bliver mindre end den, folkepensionisterne får til oktober. For et ægtepar uden børn vil det med 85 pct.-grænsen i de tre zoner betyde en stigning pr. oktober på henholdsvis 47 kr., 55 kr. og 65 kr. pr. måned, medens stigningen — for at sammenligne — for folkepensionisterne på samme tid vil være på henholdsvis 36 kr., 43 kr. og 51 kr. pr. måned; maksimalydelse vil for et ægtepar uden børn fra oktober blive 370 kr. pr. måned i hovedstadsområdet, 350 kr. i købstæderne og 321 kr. i det øvrige land.

Et flertal i udvalget, det radikale venstres og socialdemokratiets medlemmer, indstiller lovforslaget til vedtagelse uforandret, medens et mindretal, venstres og det konservative folkepartis medlemmer, har stillet et ændringsforslag. Jeg skal på flertallets vegne anbefale lovforslaget til uændret vedtagelse, og jeg kan på mit partis vegne anbefale at stemme imod det af venstre og de konservative stillede ændringsforslag.

Jeg må samtidig anbefale at stemme imod det kommunistiske ændringsforslag om en forhøjelse op til sygekassegrænsen af indtægtsgrænsen for forskudsvis udbetaling. Sygekassegrænsen ligger i dag på 13 500 kr. i København, på 12 400 kr. i købstæderne og på 11 300 kr. i det øvrige land. Det vil for Københavns vedkommende sige en bruttoindkomst, der ligger nær de 20 000 kr.; jeg tror, at de nuværende grænser svarer nærmere til, hvad der er rimeligt.

Jeg skal anbefale at stemme imod samtlige ændringsforslag.

**Søren Andersen:** Jeg udtalte ved første behandling af lovforslaget mit partis tilfredshed med, at normalbidragene og grænserne for den forskudsvis udbetaling af disse føres à jour i forhold til prisstigningerne, ligesom vi ikke har noget at indvende imod selve opbygningen af lovforslaget. Men vi vender os imod, at maksimumsgrænsen for

den faste kommunehjælp i fremtiden skal være 85 pct. af folkepensionens grundbeløb, og stiller ændringsforslag om, at denne nye grænse bliver sat ved 80 pct., hvilket til oktober 1957 vil betyde, at kommunehjælpen, når man tager stigningen af rådighedsbeløbet — de 15 pct. — i betragtning, forhøjes med omtrent samme beløb som det, rentemodtagerne får deres kår forbedret med ved overgangen til folkepension.

Den højtærede socialministers forslag har været ude for en meget hård kritik fra betydende sagkyndiges side — kommunaldirektører, inspektører og sekretærer rundt om på kommunekontorerne og ledende kommunalfolk inden for Købstadsforeningen og Sognerådsforeningerne — ja, i det hele taget fra kommunalfolk og funktionærer, også fra den højtærede ministers eget parti. De mennesker føler et ansvar over for udviklingen på det område, de har saglig kendskab til, og det er både smukt og naturligt, at de gør det; men samtidig er det bemærkelsesværdigt, at de eventuelle tilhængere af den højtærede ministers forslag har været meget tavse.

Hvis ministerens forslag gennemføres, formindskes den naturlige appel til arbejdssomhed og ansvarsfølelse. Det blev meddelt udvalgets medlemmer, at den højtærede socialminister ville fastholde de 85 pct., men samtidig udsende et cirkulære, ifølge hvilket kommunehjælpen ikke må overstige arbejdsledshedsunderstøttelsen. Det vil altså sige, at den højtærede minister er blevet bange for konsekvensen af sit eget forslag og er på flugt for sagkundskabens kritik — sådan må jeg i hvert fald forstå det efter de meddelelser, som er tilflydt os i udvalget.

Men, højtærede minister, det er ikke tilfredsstillende med et cirkulære, for det kan ministeren jo tilbagekalde, når han vil, og udstede et nyt. Nej, lad os få reglerne fastlagt i loven og ikke i et cirkulære, sådan som den højtærede minister synes at ville gøre det; med cirkulærer kan der jo i nogen måde skales og valtes, som man vil, og vi må derfor fastholde vort forslag om en

## [Søren Andersen.]

80 pct.s grænse som værende bedre egnet til at skabe det rette forhold mellem arbejds løn, understøttelse og kommunehjælp. Det er så uhyre vigtigt, at der er det rigtige forhold i tingene. At man foretrækker 80 pct.-grænsen for 85 pct.-grænsen, er absolut ikke udtryk for, at man er mindre socialt indstillet; det er kun udtryk for, at man ønsker forholdene moralsk rigtigt fastlagt. Det må i alle tilfælde kunne betale sig at virke og arbejde. Den, der på frivillig basis forsikrer sig mod arbejdsløshed, bør være bedre stillet end den, der lader fem og syv være lige. Når man tager i betragtning, at af såvel de laveste arbejds lønninger som af understøttelser skal der betales skat, ligesom der skal betales kontingenter, er forskellen uanstændig lille og i visse tilfælde ikke til stede.

Jeg må derfor på mit partis vegne anbefale det høje ting at stemme for vort ændringsforslag om de 80 pct., og samtidig må jeg afvise kommunernes ændringsforslag om en 100 pct.s grænse.

**Ragnhild Andersen:** Jeg må beklage, at mit parti ikke kan erklære sig tilfreds med resultatet af udvalgsarbejdet, idet udvalget efter vor opfattelse ikke har taget de nødvendige hensyn til de saglige indvendinger, vi gjorde ved lovforslagets første behandling. Vi har derfor stillet 2 ændringsforslag uden for betænkningen.

Vort ændringsforslag nr. 1 til den foreslåede affattelse af lovens § 194 angår indtægtsgrænserne, reglerne for, hvornår det offentlige skal udlægge børnepengene til de enlige mødre. Kommunisterne mener — hvad jeg ved flere lejligheder har gjort gældende fra tingets talerstol — at enhver enlig moder, som flittigt arbejder for at sørge for sine børn, for at sikre dem et trygt hjem og en ordentlig uddannelse, bør have sikkerhed for at få sine børnepenge udlagt af det offentlige. De enlige mødre, der arbejder ude, har ikke en sådan sikkerhed i dag, og det er efter vor opfattelse urimeligt. Denne opfattelse er mit parti ikke alene om. De mest betydende kvindeorganisationer i Danmark — Dansk Kvindesamfund, Kvindeligt Arbejderforbund, ja, endog vor fornemste kvindeorganisation, Danske Kvinders Nationalråd,

har i en nu flere år gammel betænkning foreslået, at man principielt skulle gå bort fra indtægtsgrænserne. Mit parti deler dette synspunkt, fordi vi mener, det må være enhver kvindes ret at få sikkerhed for børnepengenes udbetaling i den situation, hvor hun sidder alene med ansvaret.

Vort ændringsforslag nr. 1 er ikke nær så vidtrækkende, som kvindeorganisationernes forslag, idet det går ud på, at alle mødre og fædre, som er alene, derunder også enker og enkemænd, og hvis indtægt er under sygekassegrænsen, får ret til at få det fulde bidragsbeløb udlagt af det offentlige.

Ordføreren for det socialdemokratiske parti, det ærede medlem hr. Kaj Andresen, indvendte herimod, at sygekassegrænserne var høje, at de ofte var oppe på 13 000 kr., og at det svarer til en bruttoindkomst på 20 000 kr. Hertil vil jeg gerne sige, at vi ikke anser det for nogen ulykke, om det skulle komme dertil, at alle — som kvindeorganisationerne har foreslået — fik mulighed for at få børnebidraget udlagt af det offentlige. Men om man havde villet komme kvindeorganisationerne i møde, var der jo ikke noget i vejen for, at man i udvalget kunne have taget deres subsidiære forslag om i hvert fald at få indtægtsgrænserne sat op til, hvad en ufaglært arbejder har i gennemsnitsfortjeneste. Det har man ikke gjort. Mit parti har ved flere lejligheder stillet forslag i så henseende, og jeg forstår ærligt talt ikke, at folketingets partier bare vender den kolde skulder til. Slet ikke forstår jeg de kvindelige medlemmer af det høje ting, i særdeleshed ikke de socialdemokratiske og de radikale kvindelige medlemmer, som uden for tinget erklærer, at de er enige i det synspunkt, at enhver kvinde bør have sine børnepenge, når hun er alene, men som bare tier, når et forslag som dette sættes til afstemning her i tinget.

Jeg opfordrer ved denne lejlighed på ny tingets medlemmer, især de kvindelige, til at stemme for vort ændringsforslag. Jeg beder tingets ærede medlemmer tænke på, at det drejer sig om mange tusinde kvinder, som gør et stort samfundsnyttigt arbejde ved både at arbejde i produktionen og samtidig påtage sig sliddet og vanskelighederne ved at forsørge, opdrage og uddanne ofte en hel lille børneflokk. Det mindste, man burde

## [Ragnhild Andersen.]

give dem, var sikkerheden for, at de fik deres børnepenge, for børnepengene er jo dog, når alt kommer til alt, kun en lille part af, hvad det koster at have børnene.

I denne forbindelse vil jeg gerne spørge den højtærede minister, hvordan det er gået med forhandlingerne med finansministeren angående de engangsbeløb, som hidtil er ydet de enlige mødre sammen med rentemodtagerne. Da jeg ved første behandling rettede dette spørgsmål til ministeren, var ministeren så elskværdig at svare, at der var indledet forhandlinger med finansministeren. Jeg vil tro, at såvel tinget som de enlige mødre vil være meget interesseret i at få oplyst, om der er skabt sikkerhed for, at de bliver holdt skadesløse, når nu engangstillæggene til rentemodtagerne bortfalder fra 1. april.

Jeg vil også gerne spørge den højtærede minister, hvordan det går med at få oprettet særlige kontorer for de enlige mødre i forbindelse med socialkontorerne. De har jo stadig væk problemer at fremføre, når de kommer og skal have hjælp. Så sent som i søndags talte jeg med en enlig moder med tre børn, som tjente 100 kr. om ugen ved almindeligt skrubbe- og skurearbejde. Hun havde på grund af denne indtægt, som jo dog er meget lille, når man skal forsørge en familie, haft de største vanskeligheder med at få bevilget tæpper til sine børn, da de skulle på feriekoloni. Hun fik tæpperne, det skal siges, men hun gjorde den bemærkning, at hun aldrig mere ville sætte sine ben på socialkontoret, koste hvad det koste ville. Det må man naturligvis se at få ændret. Jeg har tidligere rejst dette spørgsmål, som jeg lægger megen vægt på, om ikke det var muligt at få sådanne særlige kontorer. Det behøver jo ikke at være store, vældige, moderniserede indretninger, men blot kontorer, hvor man tager et særligt hensyn til de enlige mødres tarv. Det er mig bekendt, at man mange steder i forbindelse med folkepensionsloven må lave om på kontorerne af hensyn til de folkepensionister, som kommer til, og som ikke er mindrebemidlede. Ville det derfor ikke være rimeligt, at man også sikrede de vanskeligt stillede enlige mødre den hjælp, der kan ligge i, at man giver deres sager en særlig behandling?

Desværre har mit parti heller ikke i udvalget vundet forståelse for vort synspunkt, at kommunehjælps maksimum ikke bør være mindre end de beløb, som fremover vil være folkepensionens beløb til mindrebemidlede. Flertallet, bestående af socialdemokrater og de radikale, indstiller, at maksimum bliver 85 pct. af folkepensionens beløb. Et mindretal, bestående af venstre og de konservative, foreslår endda en yderligere reduktion af beløbet, nemlig til 80 pct., eller kun  $\frac{4}{5}$  af folkepensionens beløb. Om mindretallets ændringsforslag må jeg straks sige, at mit parti finder det både urimeligt og urigtigt og agter at stemme derimod. Omend flertallets forslag betyder en forbedring af kommunehjælpen i forhold til dens nuværende størrelse — det ser mit parti ingenlunde bort fra — kan vi dog ikke erklære os tilfredse med den hjælp, der efter dette forslag vil kunne ydes. Vi kan det ikke, fordi vi kommunister, som jeg sagde det ved første behandling, principielt mener, at mennesker, der uden egen skyld rammes af sygdom eller arbejdsløshed, tilmed måske i lange perioder, har krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Det mindste, man bør sikre dem, må derfor efter vor opfattelse være folkepensionens beskedne beløb til mindrebemidlede. Derfor har vi stillet vort ændringsforslag nr. 2 til den foreslåede affattelse af lovens § 297, gående ud på, at kommunehjælps maksimum fastsættes til 100 pct. af folkepensionens grundbeløb og ikke som foreslået til 85 pct.

Måske vil en eller anden indvende, at kommunisternes ændringsforslag er udtryk for, at vi vil byde over, hvad socialdemokraterne og de radikale foreslår, en påstand, der af og til fremsættes. Jeg benytter derfor lejligheden til at sige et par bemærkninger herom, idet jeg gerne vil understrege, at vort ændringsforslag ret og slet er udtryk for, at vi finder folkepensionens beløb så beskedne, at det vil være forkert og urigtigt at byde andre, yngre mennesker, der er i vanskeligheder, endnu mindre.

Lad os f. eks. tage en enligstillet moder med 2 eller 3 børn, som, hvis hun på grund af sygdom eller børnepasning er afskåret fra at have arbejde, får underholdshjælp på et socialkontor i henhold til denne lov. Denne underholdshjælp er jo fastsat som

## [Ragnhild Andersen.]

særhjælp i overensstemmelse med det, vi vedtog i forbindelse med folkepensionen; men størrelsen af underholdshjælpen er fastsat til kommunehjælpsstørrelsen, og det vil altså sige, at den enligstillede moder får en ugentlig eller månedlig hjælp på størrelse med den, som andre får, der henvender sig til socialkontoret; langvarigt syge og langvarigt arbejdsløse får den samme hjælp. Fra 1. oktober i år ville hun få i underholdshjælp, hvis kommunisternes forslag blev vedtaget, 3 458 kr. om året i København, altså folkepensionen til enlige, som den er, når den gennemføres fra 1. oktober, foruden børnepengene, som for tiden er 76 kr. pr. måned pr. barn i hovedstaden. Jeg vil gerne spørge, om nogen vil mene, at det vil være urimeligt at give en enligstillet moder 288 kr. om måneden foruden hendes børnepenge. Jeg gad se den, der tør påstå, det er urimeligt med de priser og de faste udgifter, vi har i vor tid, hvor alting stiger. Pr. 1. april kommer jo også en betydelig stigning i sygekassekontingenterne. Som bekendt vil den enlige moder fra 1. oktober, selv om kommunisternes ændringsforslag bliver vedtaget, endog få mindre end de 288 kr. i købstæder og landkommuner.

Alligevel foreslår flertallet, at denne hjælp, kommunehjælps maksimum, skal være 15 pct. lavere end folkepensionen, hvilket vil sige 43 kr. mindre om måneden, end folkepensionen er til en enligstillet i København. Socialdemokraterne og de radikale foreslår altså, at enligstillede i kommunehjælp skal have 245 kr. om måneden fra 1. oktober. Den ærede ordfører for det socialdemokratiske parti (Kaj Andresen) nævnede som maksimum for ægtepar 370 kr. i hovedstaden og forholdsvis mindre i købstæderne og landkommuner, men i hovedstaden bliver hjælpen til de enligstillede efter ministerens lovforslag altså 245 kr. om måneden. Venstre og de konservative, der møder med ændringsforslag hertil, ønsker, at enligstillede skal have endda 20 pct. mindre end folkepensionen, og det vil bringe de 288 kr., som er folkepensionens beløb til en enligstillet, helt ned til 230 kr., altså en forringelse på i alt 58 kr. om måneden i forhold til folkepensionen. Efter venstres og de konservatives ændringsforslag skulle med

andre ord en enligstillet moder kun have 230 kr. om måneden i underholdshjælp foruden børnepengene alt efter, hvor mange børn hun har. Jeg må sige, at jeg finder det urimeligt, at man ikke fastsætter kommunehjælps maksimum til samme beløb som folkepensionen, og jeg finder det aldeles utilbørligt, at man vil forringe disse beløb med hele 20 pct., således som det foreslås af venstre og de konservative.

Ordføreren for venstre, det ærede medlem hr. Søren Andersen, sagde, idet han angreb den højtærede minister for de 85 pct., at direktører og ledende kommunale folk og ledende funktionærer kritiserede de 85 pct., fordi de følte et ansvar over for udviklingen, og, sagde det ærede medlem, ved gennemførelsen af de 85 pct. formindskes den naturlige appel til arbejdsomheden. Dertil vil jeg dog sige, at det er ikke almindeligt, at man udbetaler hjælp i kommunerne, hvis der er adgang til arbejde.

Nu er der jo mange appeller, man bør overveje i forbindelse med en lov som denne, men jeg vil tro, at den naturlige appel til kommuner, til folkettinget, til de betydende personer her i salen, der har ansvar for tingene, den naturlige appel til alle ledende og ansvarlige myndigheder i vort land er den, der går ud på en opfordring til at sikre beskæftigelse til de ledige hænder. Her er der tale om en god, naturlig appel til de offentlige myndigheder. Sørg for, at der er arbejde nok, så mindskes kravet om understøttelse og hjælp til de dårligst stillede, for det er her, hunden ligger begravet. Som priserne er på alt, hvad enlige mødre og syge og arbejdsløse skal have, i særdeleshed når man tænker på dem, der er langvarigt ramt, skylder man at føre bevis for, at leveomkostningerne kan klares for mindre end 288 kr. om måneden til en enlig, det beløb, som folkepensionen giver fra 1. oktober. Før man har bevist det, kan man efter min opfattelse ikke tillade sig at påstå, at kommunisterne stiller for store krav. Det er beskudne krav, vi stiller.

Jeg vil med disse bemærkninger opfordre til, at man stemmer for vore to ændringsforslag, og at man stemmer imod mindretallets ændringsforslag.

**Gertie Wandel:** De mindre ændringer i lovforslaget, ændringerne i bestemmelserne

[Gertie Wandel.]

om pristalsregulering, de redaktionelle ændringer og ændringerne i lovens § 293 om en simplificering af administrationen i henhold til denne paragraf kan mit parti tiltræde.

Ændringen i lovens § 297, hvor 85 pct. af folkepensionens grundbeløb er foreslået som grænse for kommunehjælpen, kan mit parti ikke tiltræde, og vi stiller sammen med partiet venstre ændringsforslag om, at grænsen bliver 80 pct. af folkepensionens grundbeløb.

Mit parti finder det urimeligt, at den, der har forsikret sig selv, skal have mindre end den, der får kommunehjælp. Når det drejer sig om familier med 3, 4 og 5, for slet ikke at tale om 6 børn, bliver den hjælp, de kan opnå, helt urimelig sammenlignet med, hvad de arbejdsløshedsforsikrede kan opnå. Når dertil kommer, at kommunehjælpen er skattefri, og at den, som ikke har forsikret sig, ikke skal betale kontingent, må man absolut mene, at 80 pct. er en rimeligere grænse. Jeg mener ligesom det ærede medlem hr. Søren Andersen, at der må være et rimeligt forhold mellem arbejdsløshedsunderstøttelsen og det, som et menneske, der ikke har forsikret sig, kan opnå i kommunehjælp; det bør ikke være det samme beløb.

Mit parti foreslår derfor, at man stemmer for det af partiet venstre og det konservative folkeparti stillede ændringsforslag.

Det kommunistiske partis ændringsforslag kan mit parti ikke tiltræde.

**Johs. Christiansen:** Man kan vist godt sige, at det er på lidt ejendommelige områder, venstre og de konservative har valgt at svinge sparekniven i den senere tid. Jeg kan minde om de konservatives stilling til fiskerilånene; jeg kan minde om venstres og de konservatives stilling til de produktionsfremmende lån dels til håndværket, dels til den lille industri og nu sidst den ejendommelige stilling til grundforbedringsloven. Endelig kan jeg minde om den stilling, som de to ærede partier tog, da vi behandlede spørgsmålet om en ekstraordinær ydelse til de gamle og invaliderne.

Jeg forstår, at linjen skal videreføres i dag, idet man ikke har ønsket at acceptere lovforslaget, som det foreligger, men stiller ændringsforslag om at gå til en lavere grænse

for de ydelser, der her er tale om, end den, der er foreslået af ministeren og tiltrådt af flertallet.

Det er ofte nok også af mit parti fremhævet, hvor nødvendigt det er, at vi viser streng påpasselighed i den offentlige husholdning, men jeg kan ikke noksom advare imod, at man fortrinsvis lader landets økonomiske vanskeligheder gå ud over de produktionsfremmende og de humanitære bevillinger. Der skal spares, det er sandt, men det bør dog være på de rigtige steder. Fraviger man denne grundregel, vil man jo ikke styrke, men bare undergrave de kræfter, der er rygraden i vor demokratiske livsform.

Nu har jeg vel forstået, at i princippet anerkender både venstre og de konservative denne praksis. Teori er imidlertid ét, praksis ofte noget andet, og hvad vi i så henseende har oplevet i det sidste par uger — undskyld jeg siger det — fremkalder næsten uundgåeligt mindelser fra den noksom bekendte Madsen-Mygdalske periode i slutningen af 20'erne, da man ligeledes søgte at ride økonomiske vanskeligheder af ved en politik fortrinsvis vendt imod dem, der havde mindst at stå imod med. Blandt dem indtager de langvarigt arbejdsløse en særlig stilling, i hvert fald efter min bedømmelse, og det er jo dem, kommunehjælpsydelserne i særlig grad vedkommer, og dem, venstre og de konservative nu har i søgelyset. Noget stort finansielt spørgsmål er det ikke, om grænsen for kommunehjælps højeste beløb skal sættes ved 80 pct. eller 85 pct. af folkepensionens grundbeløb, og andet er det jo ikke, der er venstre, de konservative og os imellem i forbindelse med dette lovforslag.

Om det principielle — at ydelserne efter forsorgslovens § 297 fremdeles skal stå i rimeligt forhold til såvel folkepensionen som arbejdsløshedsunderstøttelsen — står striden jo ikke. Vi er ligeledes enige om, at når nu aldersrentens grundbeløb ikke mere eksisterer som begreb, men er afløst af folkepensionens væsentligt højere beløb, må kommunehjælps maksimumsgrænse naturligvis også fastsættes efter et andet kriterium, og det er netop det, lovforslaget tilsigter.

Hvad betyder det så i penge, at venstre og konservative ønsker 80 pct., hvor vi ønsker 85 pct. af folkepensionens grundbeløb? Vi kan jo et øjeblik se på det. Efter

[Johs. Christiansen.]

indhentede oplysninger vil hele forskellen bestå i, at et ægtepar med 3 børn vil kunne opnå ca. 66 øre mere om dagen efter 85 pct.-reglen end efter den af mindretallet foreslåede 80 pct.-regel.

Når det så yderligere betænkes, at forsørgere med 3 børn først kan opnå kommunehjælp efter at have gået arbejdsløse i ca. 3 måneder, vil det dog vist knibe for de allerfleste med at forstå det sindelag, som her ytrer sig i mindretallets ændringsforslag. Da det desuden ifølge lovens bestemmelser overlades til kommunalbestyrelserne i hvert enkelt tilfælde at skønne over, om hjælpen skal ydes med det maksimale eller et lavere beløb, ser jeg ikke rettere, end at venstre og de konservative med den holdning, de her indtager, i virkeligheden demonstrerer en mistillid til det kommunale selvstyre.

Der blev af venstres ordfører, det ærede medlem hr. Søren Andersen, ved sagens første behandling anført et eksempel på, at der i en kommune var blevet udbetalt en forsørger med 5 børn en kommunehjælpsydelse, der lå over den stedlige laveste arbejdsmandslønning og altså også over, hvad der kunne være udbetalt i arbejdsløshedsunderstøttelse. Da jeg fuldt ud erkender, at et forhold som dette, uanset at det står i forbindelse med gældende regler for udbetaling af børnetillæg, vil kunne begrænse sociale personers iver efter at komme i arbejde igen, har jeg bedt den højtærede socialminister træffe passende forholdsregler herimod. På denne foranledning har den højtærede minister givet tilsagn om, at han i et cirkulære til kommunalbestyrelserne vil præcisere, at kommunehjælpsydelse i intet tilfælde bør overstige, hvad vedkommende kunne have opnået i arbejdsløshedsunderstøttelse på det tidspunkt, da denne endnu var løbende. Jeg takker for dette tilsagn og kan med de bemærkninger, jeg i øvrigt har fremsat, anbefale lovforslaget til vedtagelse, medens jeg må anbefale at stemme imod dels det af mindretallet stillede ændringsforslag og dels de uden for betænkningen stillede ændringsforslag.

**Søren Olesen:** Det er ret ofte, at vi bliver præsenteret for en udvalgsbetænkning, hvori

der ingenting står. Når man ikke har haft lejlighed til at deltage i udvalgmøderne, ville det være rart, især når der er divergerende opfattelser som i dette tilfælde, om der var anført nogle tal i et bilag til betænkningen, således at man kunne overse virkningerne af det foreslåede og ikke selv behøvede at sidde og regne det hele efter. Jeg kan heller ikke forstå, at de store partier i denne sal mener, at de medlemmer af deres partier, som ikke sidder i udvalget, ikke behøver at sætte sig ind i tingene, ikke behøver at følge med i, hvad der sker. Når udvalget har fået forskellige oplysninger, ville jeg altså ønske, at nogle enkelte af de oplysninger, som har betydning for sagens behandling og betydning, når vi skal til at stemme, stod i betænkningen.

Det gælder taleksempler, men jeg kunne også ønske, at man havde indhentet nogle oplysninger fra forskellige kommuner om, i hvor mange tilfælde man bevilger maksimumsbeløbet til dem, der søger kommunehjælp; for det har dog noget at betyde. Hvis man skal gå ud fra, som det næsten kunne lyde til man mener fra visse sider, at kommunerne rent uansvarligt bevilger alt, hvad de har lov til, kunne der selvfølgelig være grund til at holde stramt på grænserne, men jeg vil dog mene, at det måske er i ret få tilfælde, man kommer op på det maksimumsbeløb, der er fastsat. Jeg ved det ikke, men det kunne have haft sin store interesse, synes jeg, at vide noget om, i hvor mange tilfælde der bevilges maksimumsbeløb. Hvis den højtærede minister kan give nogle oplysninger herom, vil jeg være glad for det, men det burde, synes jeg, have været anført i et bilag til betænkningen.

Jeg vil altså tillade mig at gå ud fra, at kommunerne og socialudvalgene handler under ansvar, så meget mere som de dog selv skal betale størsteparten af udgifterne; og under hensyn til de for så vidt mangelfulde oplysninger, der foreligger, vil jeg anbefale at stemme for de 85 pct. Så må kommunerne selv bestemme, hvor tit de vil gå op til dette maksimumsbeløb.

**Socialministeren (Strøm):** Jeg vil først takke de ærede ordførere for socialdemokratiet, det radikale venstre og retsforbundet, som har givet tilslutning til mit lovforslag.

## [Socialministeren.]

Jeg forstår, at mindretallet i udvalget, venstres og de konservatives medlemmer, er betænkeligt ved 85 pct.-reglen, idet de ved det ændringsforslag, de har stillet, foreslår procenten nedsat til 80. Jeg forstår også, at motiveringen herfor er, at kommunehjælpsunderstøttede i København, der har flere børn, vil kunne opnå noget mere i hjælp end den arbejdsløse, der får arbejdsløshedsunderstøttelse.

Nu er det jo sådan, som det også er blevet sagt, at den hjælp, der ydes som kommunehjælp, ydes efter skøn i hvert enkelt tilfælde, og at den grænse, der fastsættes, altså 85 pct.-grænsen, er en maksimumsgrænse. Jeg vil mene, at ved vurderingen af, hvad der skal udbetales i kommunehjælp, vil de sociale udvalg også tage hensyn til netop den side af sagen og ikke yde de kommunehjælpssøgende mere i hjælp, end de pågældende kunne få, hvis de var arbejdsløshedsforsikrede. Herved må det også have i erindring, at kommunerne har adgang til at yde en arbejdsløshedsforsikret supplerende hjælp i særlige tilfælde. Jeg skal imidlertid gerne foranledige — således som jeg har lovet det ærede medlem hr. Johs. Christiansen det — at dette bliver understreget over for kommunalbestyrelserne i det cirkulære, der udsendes. Når jeg gerne ser procenten for den maksimale ydelse fastsat til 85, er det, fordi der ellers vil blive tale om så lave understøttelser til familier uden børn, eller som kun har et mindre antal børn, at det efter min mening ville være ganske urimeligt. Jeg har tiltro til, at de sociale udvalg vil administrere denne regel på en forsvarlig måde.

Det ærede medlem hr. Søren Andersen mente, at mit lovforslag havde været ude for en meget hård kritik fra forskellige personer, som har med den sociale lovgivning at gøre. Jeg tror nu ikke, der er tale om nogen særlig voldsom kritik, for disse folk ved jo, at 85 pct.-grænsen er en maksimumsgrænse. De, der har fortalt det ærede medlem, at de har kritiseret, skal netop skønne over trangen i det enkelte tilfælde. De skal skønne, om det nu også vil være rimeligt at gå op til de 85 pct., eller om man kunne nøjes med mindre eller eventuelt bør bruge den paragraf, hvorefter der er mulighed for at gå derudover. At disse

mennesker skulle have rettet nogen hård kritik mod mig, fordi jeg foreslår 85 pct., vil jeg nu sætte et meget stort spørgsmålstegn ved.

Så blev det understreget af det ærede medlem hr. Søren Andersen og det ærede medlem fru Gertie Wandel, at hvis kommunehjælpen ydes med det, vi foreslår, nemlig 85 pct., vil der være tilfælde, hvor de arbejdsløshedsforsikrede vil få mindre, og de betaler dog kontingent til deres forsikringer. Ja, de arbejdsløshedsforsikrede betaler kontingent til deres forsikring; men der er én ting, som de to ærede medlemmer fuldkommen har glemt eller overhovedet ikke ønsker at nævne, og det er, at hver en rød øre af det, der bliver udbetalt i kommunehjælp, skal tilbagebetales, hvis de pågældende bliver i stand til at tilbagebetale det. Det er dog en væsentlig ting, som jeg synes man bør tage med i sine betragtninger.

Angående de ændringsforslag, der er stillet af de ærede medlemmer fru Ragnhild Andersen, hr. Alfred Jensen og hr. Aksel Larsen, må jeg straks bemærke, at jeg ikke kan tiltræde dem. Hvad angår forslaget om ændring af § 194, stk. 1, ændringer af indtægtsgrænserne, svarer dette til en bestemmelse i et af de samme ærede medlemmer i samlingen 1954-55 fremsat lovforslag. Forslaget går for de enlige forsørgeres vedkommende ud på, at indtægtsgrænserne skal forhøjes til sygekassegrænsen, medens man for de giftes vedkommende skal blive stående ved de indtægtsgrænser, som er foreslået i det forslag til lov om ændring af forsorgsloven, vi her behandler. For en enig i hovedstaden vil en gennemførelse af kommunisternes forslag betyde, at der vil kunne oppebæres fuldt bidrag fra det offentlige med en bruttoindtægt på ca. 19 250 kr., og at adgang til bidrag først ville falde bort ved en indtægt på ca. 21 000 kr. En sådan forhøjelse forekommer mig ikke tilstrækkelig begrundet. Jeg må i denne forbindelse pege på, at man allerede, hvis det af mig fremsatte lovforslag bliver gennemført, fra 1. april 1957 vil kunne have betydelige indtægter og dog få bidrag udbetalt. I hovedstaden kan der således til en familie med kun ét barn udbetales fuldt bidrag ved en indtægt på 8 450 kr., og bidraget bortfalder først ved en indtægt



## [Socialministeren.]

på ca. 10 000 kr. Er der f. eks. fire børn, er de tilsvarende tal 9 400 kr. og 15 750 kr. Skulle der i fremtiden kunne udbetales bidrag op til de høje indtægtsbeløb, ændringsforslaget omhandler, vil der blive tale om en urimelig begunstigelse i forhold til mindrebemidlede familier bestående af mand, kone og børn, der er henvist til at leve af en arbejdsindtægt af mere beskedent størrelse.

Men en gennemførelse af det stillede ændringsforslag vil ikke blot medføre urimeligheder over for mindrebemidlede familier i almindelighed; det vil også virke urimeligt over for de ægtepar, for hvilke der kan blive tale om udbetaling af bidrag f. eks. for hustruens barn fra før ægteskabet. I et sådant tilfælde vil der ikke kunne udbetales bidrag, hvis familiens indtægt ligger lidt over 10 000 kr., medens bidrag for en enlig — som jeg nævnte før — først vil falde bort ved en indtægt på ca. 21 000 kr. Jeg må derfor henstille til tingets ærede medlemmer, at de stemmer imod det af kommunisterne stillede ændringsforslag til § 194, stk. 1.

Det samme gælder det af kommunisterne stillede ændringsforslag til § 297, stk. 1. Den 85 pct.-regel, som vi her diskuterer, og som venstre og de konservative ønsker sat ned til 80 pct., ønsker kommunisterne sat op til 100 pct. Jeg henstiller altså til tingets ærede medlemmer, at man stemmer for mit lovforslag og også i dette tilfælde stemmer imod det kommunistiske ændringsforslag.

Det ærede medlem fru Ragnhild Andersen spurgte mig, hvordan det er gået med engangstillæggene til de enlige mødre, der har fået et sådant udbetalt samtidig med, at rentemodtagerne har fået det. Som jeg sagde, da vi tidligere diskuterede spørgsmålet, har jeg henstillet til finansministeren, om han vil tage det spørgsmål op i forbindelse med det lovforslag, der inden ret mange dage bliver fremsat angående børnetilskud. Jeg håber altså, at spørgsmålet løses i forbindelse hermed.

Dernæst spurgte det ærede medlem mig, om det ikke kunne tænkes, at der på socialkontorerne kunne oprettes særlige kontorer for de enlige mødre. Nu er det lidt vanskeligt at oprette afdelinger og

kontorer for hver enkelt, der søger et socialt udvalg, men jeg skal gerne se på problemet.

**Søren Andersen:** Efter den svada, som det ærede medlem hr. Johs. Christiansen afleverede til mig, kan jeg ikke undlade at komme med et par bemærkninger. Det ærede medlem sagde, at det var på ejendommelige områder, venstre og de konservative viste spareiver eller svang sparekniven. Ja, så lad os se på det!

Der blev nævnt grundforbedringsloven og loven om støtte til fiskerierhvervet; på disse områder går forslagene om besparelser ud på nedskæring enten af direkte tilskud eller af tilskud i forbindelse med usædvanlig lav rente. Sådanne besparelser ville betyde et indhug i de tilskudsordninger, vi har, og det er i og for sig ikke noget, som vi ikke allerede tidligere har fortalt folk at vi ville gøre. Men når det dernæst nævnes, at vi også har ønsket at nedskære engangsydelser eller nedskære de ydelser, vi forhandler om i dag, kommunehjælpsydelse — altså det, som det ærede medlem hr. Johs. Christiansen kaldte de humanitære foranstaltninger — må jeg sige, at det er ikke rigtigt. Engangsydelserne var noget ekstraordinært, og med hensyn til kommunehjælpens størrelse finder vi, det er mere forsvarligt kun at gå halvvejen og give rundt regnet det samme beløb som det, vi giver rentemodtagerne. Jeg synes, det var helt ved siden af, hvad det ærede medlem hr. Johs. Christiansen serverede her fra talerstolen. Man kunne egentlig fristes til i forbindelse med dette, der jo ganske tydeligt viser en tendens til generelle besparelser, hvor det sociale ikke er med eller i hvert tilfælde er i baggrunden, at spørge: mon der i det hele taget er områder, hvor de radikale og det ærede medlem hr. Johs. Christiansen kan tænke sig at spare?

Det ærede medlem var så begejstret for, at han havde formidlet det cirkulære, som skal udsendes, og hvorefter der ikke kan fås mere i kommunehjælp, end der kan fås i arbejdsløshedsunderstøttelse. Men hvorfor skælde så fælt ud på mig; ærede medlem, når min kritik har fået til følge, at et sådant cirkulære sendes ud, og hvorfor ikke sørge for en større sikkerhed, ved at

[Søren Andersen.]

disse ting nævnes i loven eller omtales i betænkningen, hvad også det ærede medlem hr. Søren Olesen udtalte ønske om?

Den højtærede minister mente ikke, at han havde været ude for nogen synderlig stærk kritik fra sagkundskabens side. Hvis den højtærede minister ikke har hørt denne kritik eller ikke har lagt mærke til den, forstår jeg det knap; men i hvert tilfælde har denne kritik givet resultater. Der er ingen tvivl om, at det er denne kritik, der er skyld i, at ministeren har besindtet sig, idet man nu gennem cirkulæret opnår noget, der er bedre end det, der blev foreslået i lovforslaget; men det er dog ikke så godt som det, man ville nå, hvis man fulgte vort forslag om de 80 pct.

**Gertie Wandel:** Den højtærede socialminister sagde, at venstres og de konservatives ordførere vist ikke var klar over, at kommunehjælp skal tilbagebetales. Jo, højtærede minister, det er jeg klar over; men som mangeårigt socialudvalgsmedlem ved jeg også, hvor megen realitet der er i den tilbagebetaling. Siden den anden verdenskrig har man med rund hånd til stadighed eftergivet kommunehjælp. Fire gange efter verdenskrigen har vi eftergivet al kommunehjælp: den 5. maj 1945, ved kongeskiftet, ved forfatningens 100 års jubilæum og ved den nye grundlovs indførelse. Netop som socialudvalgsmedlem ved jeg, hvor uendelig lidt den tilbagebetaling betyder.

**Johs. Christiansen:** Jeg vil gerne gøre den bemærkning til det ærede medlem hr. Søren Andersen, at det er jo ikke os, der har foranlediget det, hvis den politik — om jeg må kalde det sådan — som man i den senere tid har ført på de områder, jeg omtalte, skulle fremkalde mindelser fra en vis anden periode. Det er ikke noget, vi har foranlediget; men jeg kan ikke nægte, at det indhold eller det sigte, som den politik synes at have, uvilkårligt leder tanken hen på den periode, som jeg tillod mig at nævne.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt det ville have været at foretrække at få fæstnet ministerens tilsagn i form af et afsnit i betænkningen, skal jeg sige, at jeg kan dårligt tænke mig, at der skulle være ret mange kommunalbestyrelser her i landet, der ikke vil følge den retningslinje, som bliver angivet af ministeriet i forhold som dette. Jeg kunne i hvert fald have lyst at vide, hvilken kommunalbestyrelse det ærede medlem hr. Søren Andersen i den forbindelse særlig måtte tænke på. Jeg tror, man kan gå ud fra, at kommunalbestyrelserne — jeg tør vist sige: for de 99 pct.s vedkommende — i et tilfælde som dette vil følge den retningslinje, der bliver givet. Hvis man har en anden opfattelse, synes jeg, man er nær ved, som jeg sagde før, at nære mistillid med hensyn til, om vore kommunalfolk varetager deres hverv på den ansvarsbevidste måde, som vi allesammen venter af dem.

**Ragnhild Andersen:** Jeg vil gerne sige tak til den højtærede minister for den oplysning, ministeren gav om engangsbeløbene, som de enlige mødre hidtil har fået udbetalt. Jeg håber, at vi inden længe får at se, at lovforslaget indeholder mere end de 200 kr., som de enlige kvinder har fået årligt — sidste år var det 220 kr. og i år bliver det 225 kr. i alt — at de i hvert tilfælde ved det forslag, der kommer fra finansministeren, får sikkerhed for at blive holdt skadesløse for tabet af disse beløb, som de hidtil har fået.

Jeg takker også for ministerens interesse for spørgsmålet socialkontorerne og de enligtstillede mødre. Jeg har indtryk af, at ministeren måske ikke ser med særlig stor kærlighed på det spørgsmål; så vidt jeg forstod ministeren, mente han, at det var vanskeligt at gøre noget. Jeg vil gerne spørge: udgør de enlige mødre da ikke et temmelig stort antal af socialkontorerne klientel? Og synes ministeren ikke, det er rimeligt, at man viser dem et særligt hensyn? De hører dog til de vanskeligt stil-

## [Ragnhild Andersen.]

lede, vi har. Jeg vil holde for, at en hel del hjælp måtte kunne gives på en sådan måde, at man vænnede sig til at behandle disse kvinders sager særskilt, og en del oplysninger kunne indsamles, som rimeligvis kunne danne udgangspunkt for en yderligere forbedring af lovgivningen.

Selv med de bestemmelser, vi gennemførte sidste efterår i forbindelse med folkepensionen, vil jeg tro, at denne lovgivning endnu ikke kan anses for tilstrækkelig. Jeg har for et øjeblik siden omtalt underholdshjælpen. Den er langt fra tilfredsstillende, som den er. Man kunne også nævne andre ting, f. eks. de ydelser, der gives til de kvinder, som har en smule indtægt. Det syn, man anlægger på de kvinder, der, som jeg nævnte før, har 100 kr. om ugen ved skrubbe- og skurearbejde, er for snævert, og jeg håber, at ministeren vil se med venlighed også på dette spørgsmål om hjælp til de enlige mødre.

Ministeren er også utilfreds med, at kommunisterne mener, at de enlige kvinder skal have sikkerhed for børnepengenes udbetaling, selv om de har indtægt helt op til de grænser, der gælder for at kunne stå i sygekasse. Man må dog huske på, at forslaget om at hæve eller rette sagt komme helt væk fra grænserne er fremsat af samtlige kvindeorganisationer i Danmark, og jeg forstår ikke, at ministeren ikke har lidt mere sympati for det, thi det betyder dog noget, når Dansk Kvindesamfund og henved 50 000 af de organiserede kvindelige arbejdere går ind for at komme væk fra disse indtægtsgrænser. Mit parti har endda ikke villet gå så vidt som at gå helt bort fra grænserne, skønt vi i princippet er tilhængere deraf. Kvindeorganisationerne gør gældende — uden tvivl med rette — at ved at gå bort fra grænserne ville man spare megen administration; det er jo ikke så mange enlige kvinder, vi har med de indtægter, ministeren nævner, det er kun en lille part; den store part af kvinderne ligger nede på meget små indtægter. Andre ligger på en indtægt, hvor ministeren siger de kan få udbetalt børnebidrag, nemlig på 8 450 kr., og udbetalingen bortfalder ved 10 000 kr. Med 4 børn, nævnte ministeren, kan de få bidraget udbetalt fuldt ud med en indtægt på 9 400 kr., og udbetalingen bortfalder ved 11 750 kr. Ja

men er behovet for indtægter i disse hjem ikke større end de 9 400 kr., som den enlige forsøger med de fire børn har? Hun må anstrenge sig med at finde ud af, hvordan hun skal tjene de penge ind, der er nødvendige for børnenes forsørgelse; og hvorfor skal hun så skele til, at derved kommer hun i en situation, hvor hun ikke kan få sine børnepenge forskudsvis udbetalt? Det er det, vi står over for gang på gang. Det er ikke omkring de indtægter, hvor man kan komme op over sygekassegrænsen, helt op til de 20 000 kr., problemet er, men det ligger dér, hvor man måske kan tjene 200 kr. om ugen ved en masse slid og slæb og komme i den situation, at børnepengene beskæres eller bortfalder. Dette anser jeg for ganske urimeligt. Der skal to til at sætte børn i verden, så må der da også være to om at forsørge dem. Man vil måske indvende: fædrene skal jo dog betale. Ja men det er altid vanskeligt for mødrene alene at ordne sig med fædrene; det er meget lettere, når det offentlige ordner sig med de fædre, der eventuelt ikke vil betale til deres børn. Man ved godt i dette høje ting, at det er vanskeligt for mødrene at inddrive disse penge. Derfor opfordrer jeg stadig til, at man imødekommer kvindeorganisationerne og går bort fra disse indtægtsgrænser eller i hvert fald bringer dem i overensstemmelse med sygekassegrænsen.

Ministerens siger, at så bliver der et problem med familier, hvor en hustru fører et barn ind i et ægteskab, som altså ikke er mandens barn. Det er rigtigt. Jeg skal ikke benægte, at der kan blive problemer her, og at det er et spørgsmål, om disse indtægtsgrænser er rimelige. Men jeg kan ikke se rettere, end at det store problem stadig er og bliver det, som den mor, der sidder helt alene med ansvaret for sine børn, må strides med. Det har jeg forsøgt at henlede det høje tings opmærksomhed på, og jeg opfordrer stadig til, at man stemmer for vort ændringsforslag om at sætte indtægtsgrænsen op til sygekassegrænsen. Jeg havde foretrukket, at grænsen helt bortfaldt, men i hvert fald må det være rimeligt at komme op på sygekassegrænsen. Jeg beklager, at vi ikke har kunnet finde støtte i det høje ting for dette forslag. Jeg beklager også, at vi ikke har kunnet vinde støtte for vort ændringsforslag om at give de dårligst stillede

[**Ragnhild Andersen.**]

som maksimum for kommunehjælp 100 pct. af folkepensionens beløb. Jeg har forsøgt at overbevise tinget om, at det er rimeligt, hvad det efter min mening er. Jeg opfordrer endnu en gang til at stemme for vore to ændringsforslag.

(Kort bemærkning).

**Søren Andersen:** Det ærede medlem hr. Johs. Christiansen kom i sit sidste indlæg med en række golde påstande. Jeg skal heroverfor blot referere til mit sidste indlæg; jeg har ikke noget at føje hertil. Men, ærede medlem, kendsgerningen er, at vi har ikke fået garantier. Kendsgerningen er endvidere, at min kritik har haft betydning, og at den har fået stor støtte fra sagkyndige ude omkring i landet.

**Socialministeren (Strøm):** Hvad angår de bemærkninger, som det ærede medlem fru Ragnhild Andersen gjorde, kan jeg henvise til, hvad jeg sagde i mit første indlæg.

Når jeg tager ordet, er det for at sige til det ærede medlem fru Gertie Wandel, at det var en mærkelig begrundelse, det ærede medlem kom med, for, at man måtte se med lidt betænkelighed på, at de kommunehjælpsunderstøttede får 85 pct. Det ærede medlem sagde, at hun var fuldstændig klar over, at kommunehjælpen skal tilbagebetales, men henviste til, at man ved visse festlige lejligheder eftergiver kommunehjælpen. Ja, samtlige ærede medlemmer i det høje ting har ved de festlige lejligheder stemt for, at kommunehjælpen skulle eftergives, og jeg synes derfor ikke, det ærede medlem kan bruge den begrundelse for, at man skal være varsom med at give dem, der nu søger kommunehjælp, en nogenlunde rimelig hjælp. Jeg synes, det var en mærkelig begrundelse.

(Kort bemærkning).

**Johs. Christiansen:** Jeg ved ikke, hvad det ærede medlem hr. Søren Andersen mener med „golde påstande“ — men lad nu det ligge.

Da imidlertid det ærede medlem er så ængstelig for, at ministerens henstilling gennem cirkulæret ikke skal blive fulgt, må jeg så have lov at spørge det ærede medlem, hvorfor i alverden han ikke selv har stillet

forslag om at få en bestemmelse af den karakter sat ind i loven eller i hvert fald i betænkningen.

**Lorentzen:** Må jeg spørge det ærede medlem hr. Johs. Christiansen: hvis vi stiller et sådant ændringsforslag til tredje behandling, vil det radikale venstre så stemme for det?

I øvrigt er det ekstraordinært, når man tror, at et cirkulære er det samme som en lov. I det hele taget skulle folketinget meget nødig fraskrive sig retten til at give lovene. Folketinget har ingen indflydelse på cirkulærene; det er administrationen, der ene laver dem. Og hvis man tror, at folketinget kan slå sig til ro med, at både det ene og det andet kan afgøres ved cirkulærer, når man over for cirkulæret har en lov, der siger noget andet, så tager man meget fejl, og jeg gad vide, hvor mange kommunalbestyrelser der vil føle sig bundet af et cirkulære, når de har en lov, der siger 85 pct.

**Socialministeren (Strøm):** Jeg har den bestemte tro, at de sociale udvalg, som skal administrere loven, vil administrere den ud fra den betragtning, at de, der kommer og søger hjælp, skal have den hjælp, som de kan få efter de gældende bestemmelser. Og hvis vi i et cirkulære siger til de sociale udvalg, at de også skal have opmærksomheden henvendt på, at det i enkelte tilfælde — for det kan kun være i ganske enkelte tilfælde — kan tænkes, at der er nogle, der kan få lidt mere i understøttelse efter 85 pct.-reglen, så kender jeg de sociale udvalg så meget, at jeg ved, at de også vil tage det i betragtning.

**Lorentzen:** Det er jo meget tiltalende, at ministeren har en så voldsom tiltro til de sociale udvalg. Jeg har heller ingen mistillid til dem, men det er ikke det, vi diskuterer. Det, der tales om, er kort og godt dette, at man ikke ved et cirkulære kan udtrykke noget andet end det, der står i loven. Et cirkulære skal ifølge sin natur kun forklare det, der står i loven. Det kan ikke nytte, at man kommer med et cirkulære, som siger noget andet end loven, selv om det er skrevet aldrig så dygtigt af socialministeriet. Det er bare det, jeg vil gardere mig imod. Det er ikke første gang, jeg har givet udtryk for min opfattelse på dette område.

**Socialministeren (Strøm):** Det, der er tale om i det lovforslag, vi behandler, er en maksimumsgrænse, og at de sociale udvalg kan skønne over, hvilken trang der er til stede. Vi giver gennem loven de sociale udvalg lov til at skønne. Vi vil ikke gennemføre bestemte satser her, men indfører et skøn i loven, og man kan godt i et cirkulære henstille til de sociale udvalg i deres skøn også at tage det, jeg har nævnt, i betragtning.

(Kort bemærkning).

**Lorentzen:** Ja, man kan henstille, man kan stå med hatten i hånden og bede dem tage hensyn dertil; men når man har en lov, der siger 85 pct., kan det ikke nytte at komme med et cirkulære, der siger noget andet. Og jeg vil gerne igen stille det spørgsmål til det ærede medlem hr. Johs. Christiansen: kan man vente, at det radikale venstre vil give tilslutning til et ændringsforslag, hvori cirkulærets bestemmelser er sat ind?

(Kort bemærkning).

**Johs. Christiansen:** Jeg tror, det er en så usædvanlig fremgangsmåde, der nu pludselig anvendes af det ærede medlem hr. Lorentzen, at det fritager mig for enhver forpligtelse til at besvare hans spørgsmål. Det er altså noget, som det ærede medlem, der selv har haft sæde i udvalget, ikke er kommet i tanker om før nu. Jeg finder, at det havde været på sin plads, at det ærede medlem havde ført det frem i udvalget på normal måde under drøftelserne dér. Dette er en fremgangsmåde, som i hvert fald ikke hører hjemme i det høje ting.

(Kort bemærkning).

**Lorentzen:** Jeg kan tydeligt høre på det ærede medlem hr. Johs. Christiansen, at han føler sig ilde tilpas. Må jeg have lov at sige, at jeg i udvalget har fremført, at cirkulærebestemmelsen burde have lovsform — det er altså ikke noget nyt; men i udvalget var der ingen, der interesserede sig for det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1 uden for betænkningen af Ragnhild Andersen m. fl. (se sp. 2908) *forkastedes* med 133 stemmer mod 7; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 uden for betænkningen af Ragnhild Andersen m. fl. (se sp. 2908) *forkastedes* med 134 stemmer mod 7; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslaget i betænkningen *forkastedes* med 92 stemmer mod 47; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

§§ 1 og 2 *vedtoges* uden afstemning.

*Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges* uden afstemning.

**Formanden:** Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

*Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om menighedsråd.*

(Første behandling findes i tidenden sp. 55, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 245).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (*Lysholt Hansen*): Efter lovforslagets første behandling den 16. oktober 1956 har udvalget holdt 9 møder og har herunder haft 3 samråd med kirkeministeren samt modtaget deputationer fra Landsforeningen af Menighedsråd og Den danske Præsteforening.